

AGRÁRPIACI JELENTÉSEK

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

XIV. évfolyam 17. szám
2011. szeptember 9.

Gabona és Ipari Növények
XIV. évfolyam 17. szám

2011. 35. hét

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő:

Dr. Stummer Ildikó

Készítette:

Dr. Molnár Zsuzsa

molnar.zsuzsa@aki.gov.hu

Pájtli Péter

pajtli.peter@aki.gov.hu

Keresztessyné Mohr Katalin

keresztessyne.mohr.katalin@aki.gov.hu

Kiadja:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (06 1) 476-6093

Fax: (06 1) 217-8111

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

https://pair.aki.gov.hu

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésen kívül kínáljuk még a Baromfi, Élőállat és Hús, Zöldség, Gyümölcs és Bor, Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

TARTALOMJEGYZÉK

GABONAPIACI JELENTÉS.....	3
A gabonafélék termelői ára.....	5
A gabonafélék jegyzése.....	8
A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára.....	13
A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára.....	13
Külpiaci információk.....	14
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	17
Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén.....	19
A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozói értékesítési átlagára	22
A nyers növényolajok ára és jegyzése.....	22
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	24

GABONAPIACI JELENTÉS

- Ukrajna gabonaexportja elérheti a 24 millió tonnát a folyó, 2011/2012. gazdasági évben. A július elsejétől érvényben levő kiviteli vámok rontják az ukrán termékek versenyképességét az orosz áruval szemben.
- A chicagói és a párizsi árutőzsdén is csökkent a búza és a kukorica legközelebbi lejáratokra szóló jegyzése a 34-35. héten.
- Magyarországon a takarmánykukorica kivételével kissé emelkedett a gabonafélék termelői ára augusztusban júliushoz képest, és továbbra is meghaladta a 2008. évi szintet.

Világpiaci kitekintés¹

A fekete-tengeri térségben az előző évinél lényegesen nagyobb mennyiségű gabona kerülhet a magtárakba az idén. Ukrajnában a tavalyinál 12 millió tonnával többet, 51 millió tonnát takaríthatnak be 2011-ben. A tervek szerint 24 millió tonna gabona hagyná el az országot a folyó, 2011/2012. gazdasági évben, ami az előző szezonban kivitt mennyiség kétszerese lenne. Az országban 22,2 millió búza termett az idén, amelyből 10 millió tonna exportálható 2012 júliusáig. Összehasonlításképpen, a tavalyi 16,8 millió tonna termésből 4,2 millió tonnát szállítottak ki a 2010/2011. gazdasági évben. Az ukrán agrárszövetség szerint (UAC) Ukrajna 1,8 millió tonna gabonát értékesített az ország határain kívül 2011 júliusa és augusztusa között, 22%-kal kevesebbet, mint az előző év azonos periódusában. Szakértők a jelenleg érvényben lévő exportvámot okolják az export visszaeséséért, mivel a július elsején bevezetett tarifák miatt az ukrán gabona versenyképessége romlott az oroszokkal szemben. A búzára kivetett vám mértéke 9%, de legalább 17 euró/tonna (24,3 USD), árpára 14%, de legalább 23 euró/tonna, kukoricára 12%, de legalább 20 euró/tonna. A tervek szerint 2012. január elsejéig marad érvényben a rendelkezés. Amennyiben továbbra is visszafogott marad az ukrán búza kivitele, elemzők szerint problémás lehet a még lábon álló kukorica elhelyezése a betakarítás után, amelyből 20 millió tonna körüli, rekord kibocsátást várnak. Ukrajnában ugyanis korlátozott a tárolókapacitás, összesen 30 millió tonna gabona raktározása megoldott. Az ország 12 millió tonna kukorica exportját tervezi a folyó szezonban, míg az előzőben 5,1 millió tonna került külföldre. A kukorica kiviteli ára 290-300 USD/tonna (FOB Black Sea), a búzáé 275 USD/tonna (FOB Black Sea) volt az ukrán kikötőkben szeptember elején.

Az európai gazdák annak ellenére nem sietnek a búzájuk értékesítésével, hogy Oroszország nagy mennyiségű, jó minőségű és olcsó termékkel jelent meg a nemzetközi piacon. Július óta Oroszország uralja a búza exportpiacát, két hónap alatt 5 millió tonnát hajóztak ki az országból, ugyanakkor az uniós termés iránt is élénk a kereslet. Az európai áru pozícióját az is erősíti, hogy az USA-ból származó terménnyel szemben számos exportpiacon versenyképesebb. A nagy tö-

¹ Reuters

megben értékesített, olcsó orosz búza és az EU legnagyobb búzatermelőjénél, Franciaországban várható 10%-os terméskiesés miatt ugyanakkor az Unió búzaexportja – a Strategie Granis, független piacelemző cég várakozásai szerint – 14 millió tonnára eshet a 2011/2012. gazdasági évben, szemben az előző szezon 19 millió tonnás kivitelével. A Strategie Grains vezető elemzője arról számolt be, hogy a francia búzaexport jó ütemben halad köszönhetően annak, hogy az európai kenyérgabona olcsóbb az USA-ból származó búzánál és kukoricánál, továbbá az észak-afrikai országok részéről érkező rendszeres megrendelések folyamatos keresletet biztosítanak. Ezzel együtt Franciaország búzakivitele 8 millió tonnára csökkenhet a folyó szezonban szemben az előző gazdasági év 13 millió tonnás kivitelével, amikor a kieső orosz export helyére a francia búza lépett. Franciaországból a 2011/2012. gazdasági év első két hónapjában 1,7 millió tonna búzát szállítottak ki, ebből 1 millió tonnát Algériába, 385 ezer tonnát más afrikai országokba, 126 ezer tonnát Egyiptomba. Az orosz búza exportára rohamosan emelkedik. Az Egyiptomba feladott orosz búzaszállítmányok július elején még 243,5 USD/tonna (FOB) áron hagyták el a kikötőket, augusztus végére már 295 USD/tonnára szökött az kiviteli ár (FOB), de még így is olcsóbb az európai és az USA-ból származó árunál. Oroszország novemberig 1,74 millió tonna búza kiszállítását vállalta Egyiptomba. Az észak-afrikai ország augusztus 25-én október 21-31 közötti szállítással 308,87 USD/tonna (FOB) áron kötött le francia, 303 USD/tonnáért ausztráliai és 313,15 USD/tonnáért USA-ból származó (piros szemű, lágy) búzát. Romániából 120 ezer tonnát szerzett be eddig Egyiptom, amely hagyományosan francia, észak-amerikai (USA, Kanada), ausztrál, argentin és részben orosz terményt vásárol.

Határidős jegyzések

Az USA-ban a korábbihoz képest javult a kukoricaállományok állapota köszönhetően a kedvezőbb időjárásnak. Ez, valamint a fekete-tengeri régió fokozott jelenléte a világ búzapiacán a jegyzések csökkenését okozta chicagói árutőzsdén a 34-35. héten. A búza legközelebbi lejáratokra szóló határidős ára 22-25, a kukoricáé 10-12 dollárral esett tonnánként (7-8. ábra). A változást a párizsi árutőzsde jegyzései is követték (9-10. ábra).

Hazai körkép

Magyarországon a takarmánykukorica kivételével kissé emelkedett a gabonafélék termelői ára augusztusban júliushoz képest (1-4. ábra). Az étkezési és takarmánybúzáért 6, a takarmányárpáért 3,5%-kal fizettek többet a vevők. A takarmánykukorica forgalma jelentősen csökkent a fizikai piacon az elmúlt hetekben, a piac az új termésre vár.

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára tovább csökkent augusztusban (11-14. ábra). A finomliszt és a kenyérliszt 7, a rétesliszt 9, a búzadara 6%-kal került kevesebbe a júliushoz képest.

A gabonafélék és a gabona alapú termékek ára az év eddig eltelt időszakában folyamatosan meghaladta a 2008. évi rekordszintet.

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat

A gabonafélék termelői ára származási hely* szerint (35. hét)

Megnevezés	Mérték- egység	Származási hely*			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak- Magyar ország	2011. 34. hét	2011. 35. hét	2011. 35. hét / 2011. 34. hét (%)
Étkezési	tonna	7 973	4 820	4 347	26 520	17 140	64,63
búza	Ft/tonna	49 380	48 802	50 077	49 716	49 394	99,35
Takarmány-	tonna	1 980	315	-	4 515	3 095	68,56
búza	Ft/tonna	43 913	46 140	-	46 393	44 162	95,19
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	82	-
kukorica	Ft/tonna	-	-	-	-	58 012	-
Takarmány-	tonna	-	-	-	1 434	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	46 858	-	-

* Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

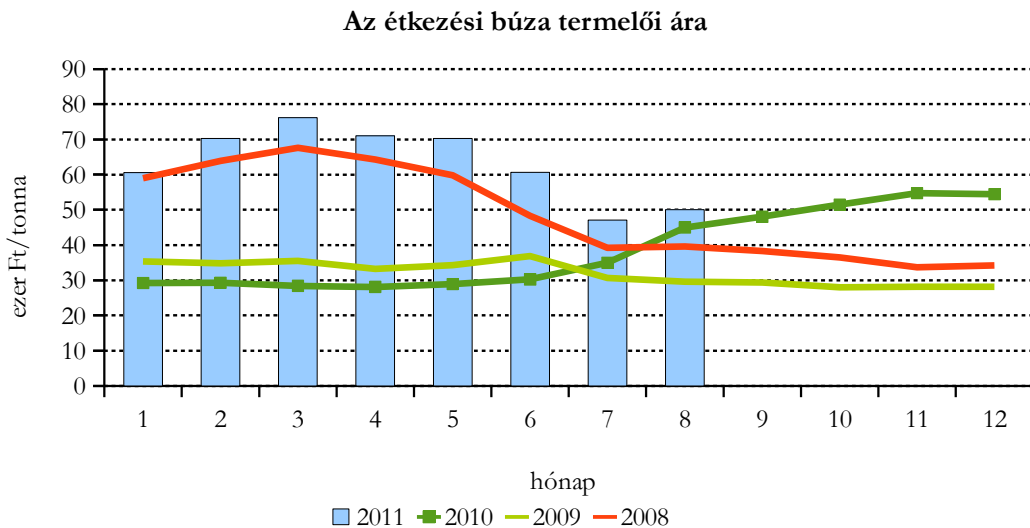
2. táblázat

A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mérték- egység	Országos				
		2010. 35. hét	2011. 34. hét	2011. 35. hét	2011. 35. hét / 2010. 35. hét (%)	2011. 35. hét / 2011. 34. hét (%)
Étkezési	tonna	64 481	26 520	17 140	26,58	64,63
búza	Ft/tonna	45 257	49 716	49 394	109,14	99,35
Takarmány-	tonna	2 951	4 515	3 095	104,88	68,56
búza	Ft/tonna	36 895	46 393	44 162	119,69	95,19
Takarmány-	tonna	3 893	-	82	2,10	-
kukorica	Ft/tonna	41 978	-	58 012	138,20	-
Takarmány-	tonna	1 346	1 434	-	-	-
árpa	Ft/tonna	34 115	46 858	-	-	-

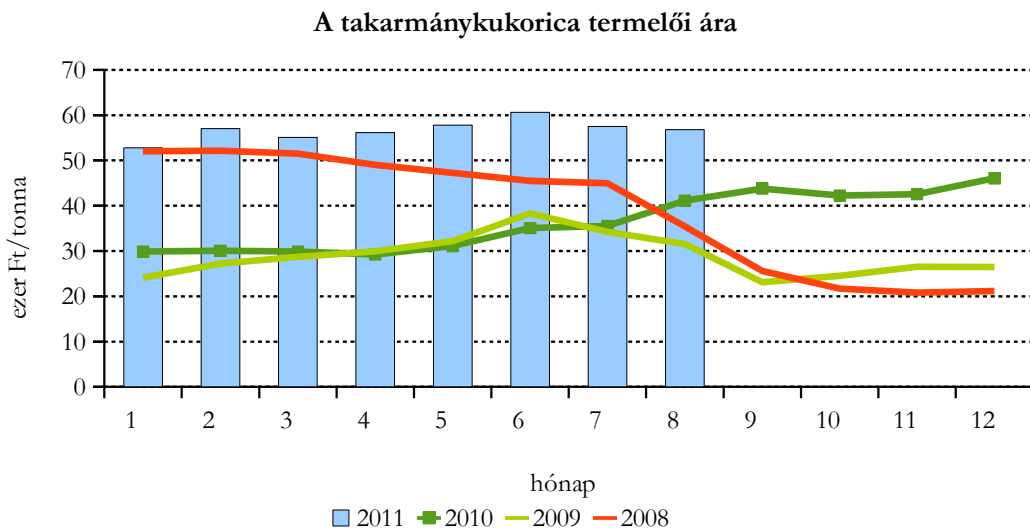
Forrás: AKI PÁIR

1. ábra

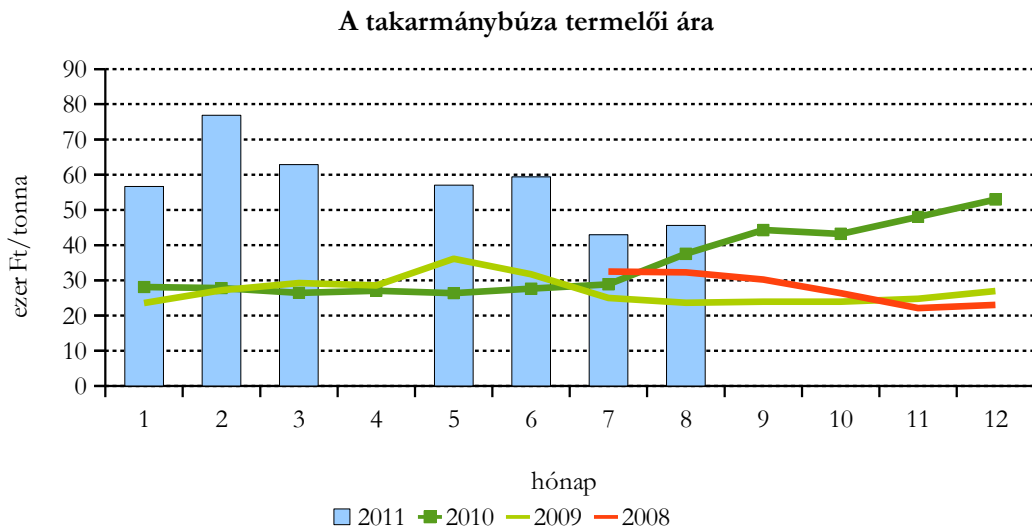
Forrás: AKI PÁIR

2. ábra

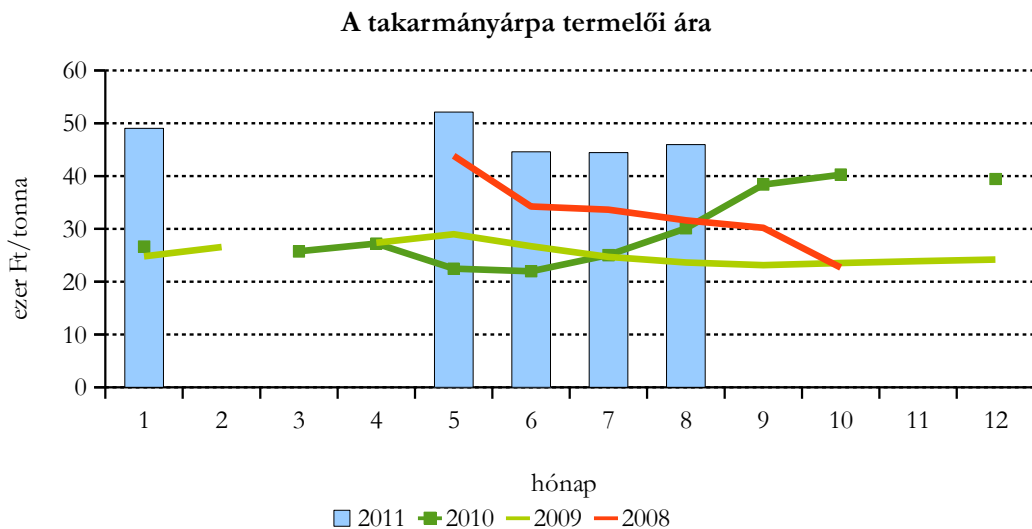
Forrás: AKI PÁIR

3. ábra

Forrás: AKI PÁIR

4. ábra

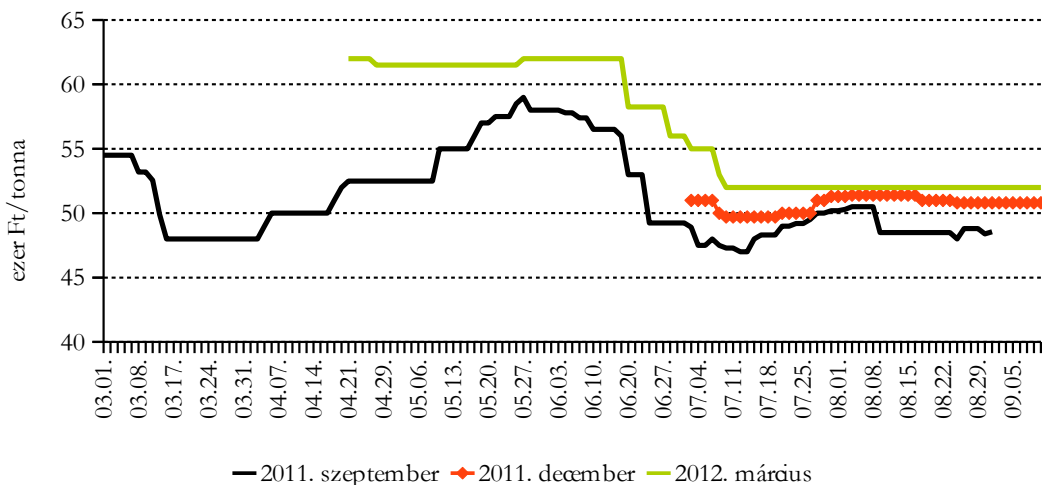

Forrás: AKI PÁIR

A gabonafélék jegyzése

5. ábra

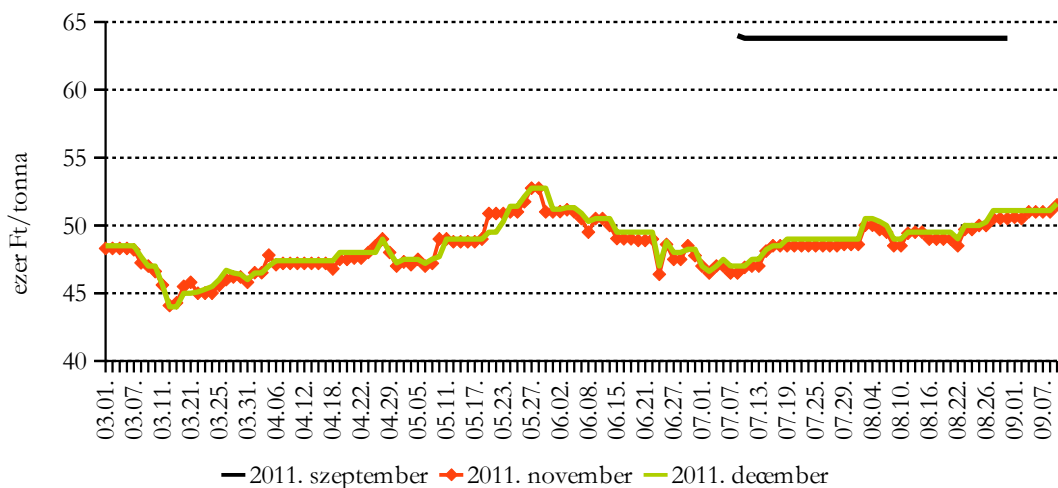
A malmi búza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

6. ábra

A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

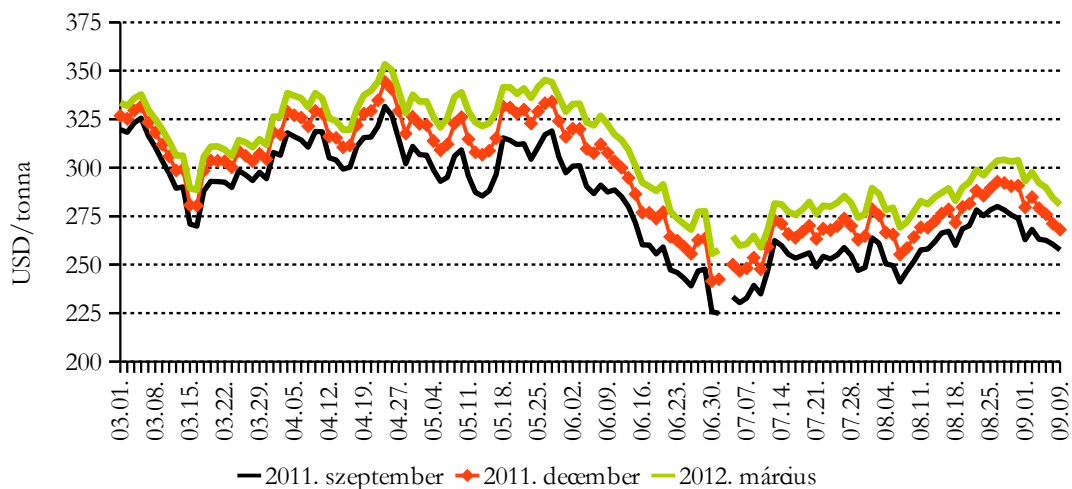

Forrás: BÉT

7. ábra

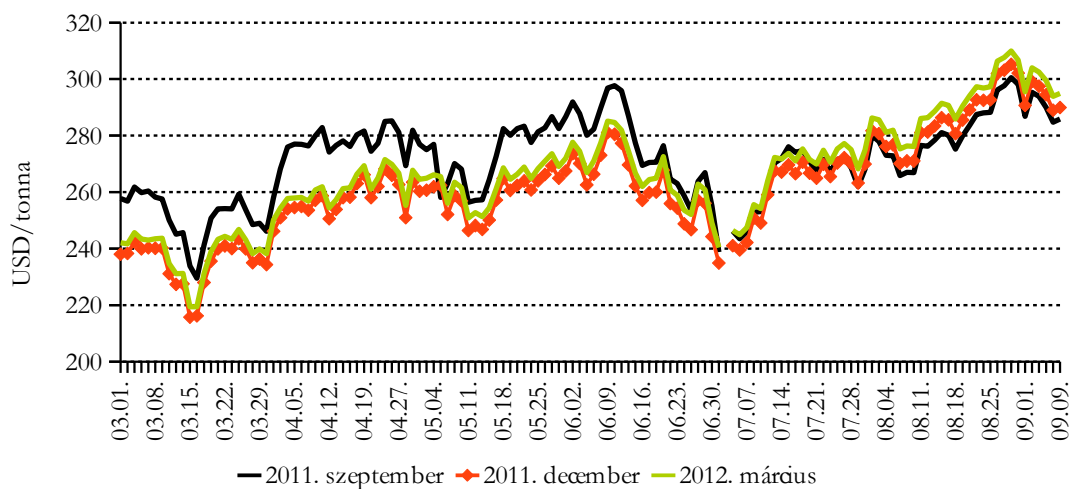
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

8. ábra

A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

9. ábra

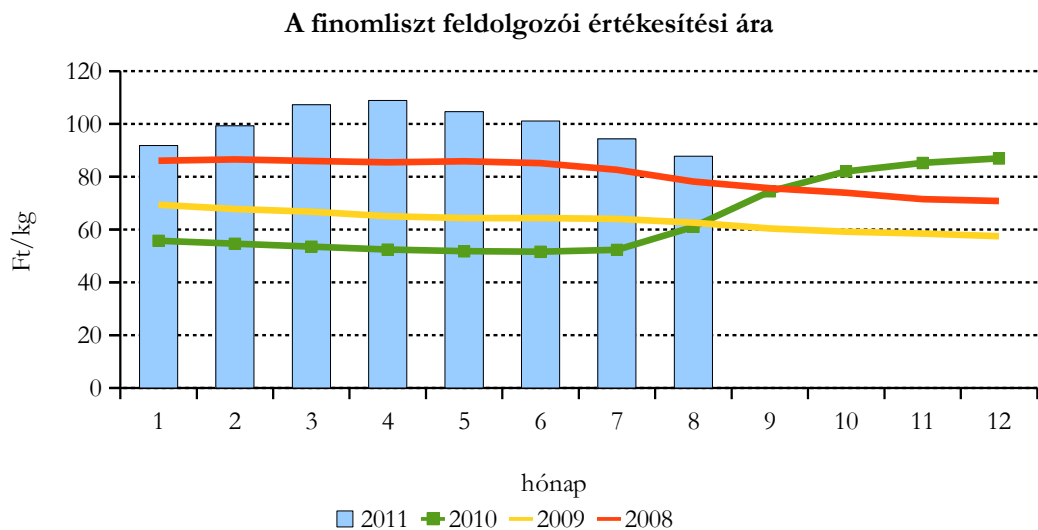
Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

10. ábra

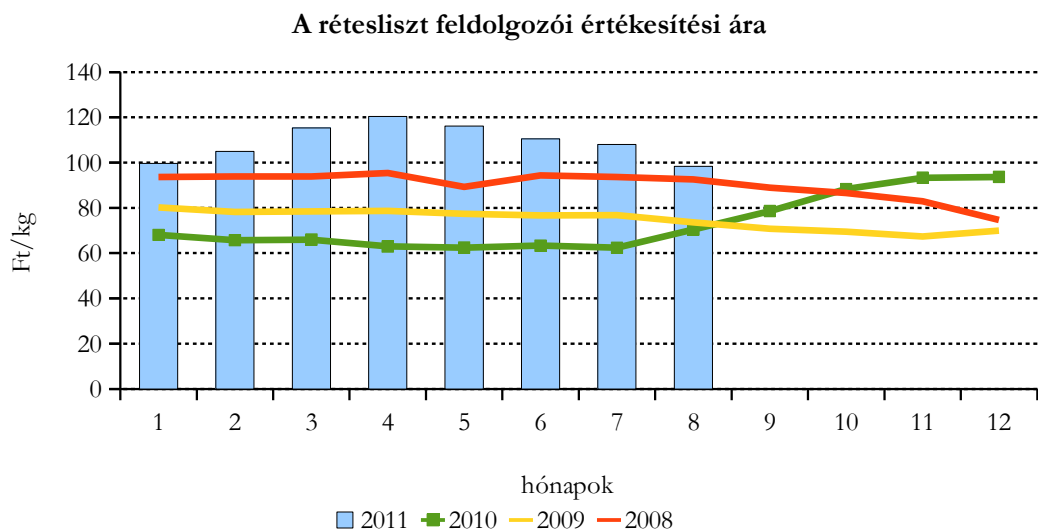
Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

11. ábra

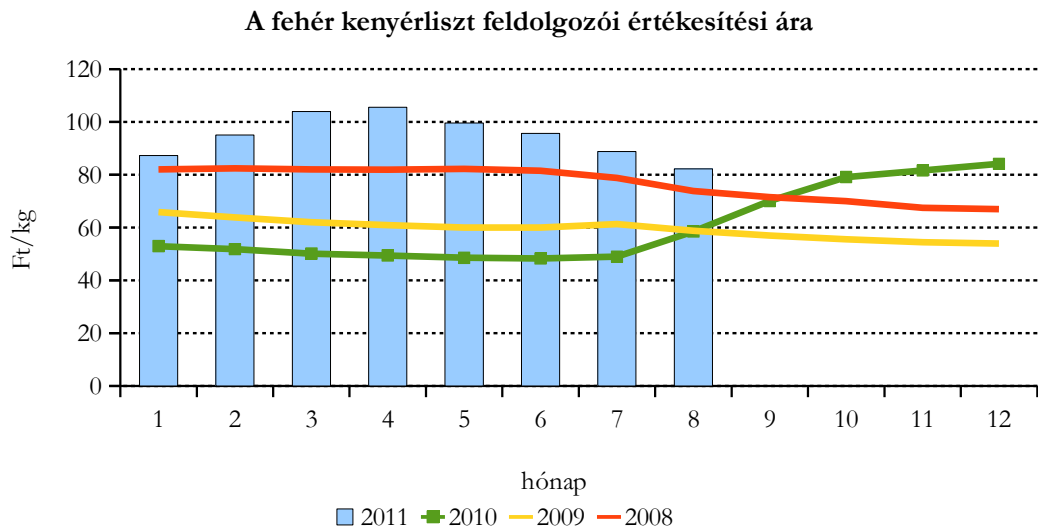
Forrás: AKI PÁIR

12. ábra

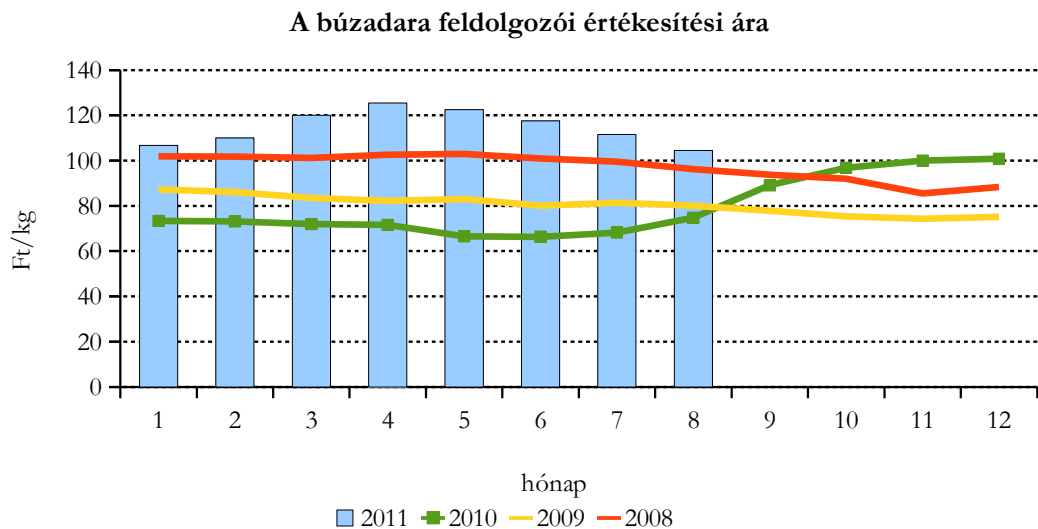
Forrás: AKI PÁIR

13. ábra

Forrás: AKI PÁIR

14. ábra

Forrás: AKI PÁIR

3. táblázat

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2010. 35. hét	2011. 34. hét	2011. 35. hét	2011. 35. hét / 2010. 35. hét (%)	2011. 35. hét / 2011. 34. hét (%)
Finomliszt BL 55	tonna	1 801,83	635,71	645,81	35,84	101,59
ömlesztett	Ft/kg	69,06	80,88	80,25	116,20	99,22
Finomliszt BL 55	tonna	1 734,91	1 134,86	1 270,37	73,22	111,94
zsákos	Ft/kg	70,05	83,75	83,51	119,22	99,72
Finomliszt BL 55	tonna	814,84	814,35	729,18	89,49	89,54
zacskós	Ft/kg	74,79	95,52	92,96	124,29	97,32
Rétesliszt BFF 55	tonna	64,89	33,00	29,00	44,69	87,88
ömlesztett	Ft/kg	73,17	87,74	92,00	125,73	104,86
Rétesliszt BFF 55	tonna	39,15	24,65	32,00	81,74	129,82
zsákos	Ft/kg	74,03	93,73	92,20	124,55	98,37
Rétesliszt BFF 55	tonna	62,84	66,90	37,49	59,66	56,04
zacskós	Ft/kg	85,86	104,26	100,73	117,31	96,61
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1 093,27	438,23	422,40	38,64	96,39
ömlesztett	Ft/kg	65,59	80,18	78,63	119,88	98,06
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	951,17	465,63	545,34	57,33	117,12
zsákos	Ft/kg	68,08	82,19	81,68	119,98	99,39
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	651,36	849,77	320,63	49,22	37,73
ömlesztett	Ft/kg	77,23	81,27	82,26	106,52	101,22
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	66,51	64,50	54,85	82,47	85,04
zsákos	Ft/kg	81,59	92,60	90,14	110,48	97,35
Étkezési búzadara AD	tonna	54,20	43,20	37,50	69,18	86,81
zacskós	Ft/kg	86,43	104,56	102,01	118,03	97,56

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat

A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	2010. augusztus	2011. július	Ft/kg 2011. augusztus
Finomliszt BL 55	150	196	196
Fehér kenyér	240	267	262
Félbarna kenyér	242	262	260
Étkezési búzadara AD	186	209	211

Forrás: AKI PÁIR

Külpiaci információk

Határidős piacok (2011. szeptember 2.)

5. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CME/CBOT, Chicago (őszi lágú búza)*			Kansas (őszi kemény búza)**		
Szállítási határidő	euró/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna
2011. november	208,25	57 271	2011. szeptember	268,2	51 798	2011. szeptember	315,23	60 880
2012. január	209,00	57 477	2011. december	284,92	55 026	2011. december	323,31	62 441
2012. március	209,75	57 683	2012. március	297,59	57 474	2012. március	327,45	63 240
2012. május	210,75	57 958	2012. május	302,28	58 379	2012. május	327,63	63 275
2012. augusztus	198,00	54 452	2012. július	302,28	58 379	2012. július	326,16	62 991
2012. november	200,75	55 208	2012. szeptember	306,23	59 142	2012. szeptember	328	63 346
Minneapolis (tavaszi kemény búza)***			LIFFE****					
Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP/ tonna	Ft/tonna			
2011. szeptember	361,61	69 838	2011. november	173,05	54 125			
2011. december	346,37	66 894	2012. január	175,30	54 829			
2012. március	345,72	66 770	2012. március	176,50	55 204			
2012. május	345,45	66 716	2012. május	179,40	56 111			
2012. július	344,53	66 539	2012. július	180,00	56 299			
2012. szeptember	335,07	64 712	2012. november	159,40	49 856			

* SRW – Soft Red Winter.

** HRW – Hard Red Winter.

*** DNS – Dark Northern Spring.

**** Étkezési és takarmánybúza.

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CME/CBOT – Chicago Board of Trade

LIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. táblázat

Kukorica

MATIF, Párizs			CME/CBOT, Chicago		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	Ft/tonna
2011. november	213,25	58 646	2011. szeptember	295,37	57 045
2012. január	216,25	59 471	2011. december	299,21	57 787
2012. március	218,25	60 021	2012. március	304,03	58 718
2012. június	220,25	60 571	2012. május	306,5	59 193
2012. augusztus	221,25	60 846	2012. július	307,87	59 460
2012. november	185,75	51 083	2012. szeptember	277,56	53 605

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CME/CBOT – Chicago Board of Trade

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. táblázat

Repce

MATIF, Párizs		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna
2011. november	441,50	121 417
2012. február	433,25	119 148
2012. május	431,00	118 529
2012. augusztus	415,50	114 267
2012. november	418,50	115 092
2013. február	421,50	115 917

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. táblázat

Határidős áru piacok: volumen és nyitott kötésállomány

darab kontraktus

		2011. augusztus	2011. július	2010. augusztus
		CBOT (Chicago)		
Búza	Volumen	2 301 007	1 699 907	3 386 583
	Nyitott kötésállomány*	406 374	425 125	469 106
Kukorica	Volumen	6 834 948	5 119 287	6 899 622
	Nyitott kötésállomány*	1 229 992	1 209 477	1 339 238
Szójabab	Volumen	3 332 714	2 708 746	2 266 077
	Nyitott kötésállomány*	591 709	518 474	517 481
MATIF (Párizs)				
Búza	Volumen	427 647	392 299	599 122
	Nyitott kötésállomány*	245 720	243 950	184 790
Kukorica	Volumen	23 453	22 016	27 841
	Nyitott kötésállomány*	22 708	17 384	12 826
Repcemag	Volumen	148 323	172 205	143 524
	Nyitott kötésállomány*	125 023	101 101	60 255
BÉT (Budapest)				
Malmi búza	Volumen	14	44	54**
	Nyitott kötésállomány*	-	17	_***
Takarmánykukorica	Volumen	78	81	249
	Nyitott kötésállomány*	817	762	494
Napraforgómag	Volumen	101	45	53
	Nyitott kötésállomány*	268	233	238
Repcemag	Volumen	33	35	28
	Nyitott kötésállomány*	2	13	-

* A hónap utolsó tőzsdénapiján.

** Eurobúza.

1 CBOT kontraktus (5 000 bu) $\approx$ 127 t kukorica; 136,1 t búza vagy szójabab.

1 MATIF kontraktus = 50 t búza, kukorica vagy repcemag.

1 BÉT kontraktus = 100 t malmi búza, takarmánykukorica, napraforgómag, repcemag.

Forrás: CBOT/CME, MATIF/Euronext, BÉT

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

- Németország repcetermése várhatóan nem éri el a 4 millió tonnát 2011-ben
- Hároméves csúcson a szójabab chicagói jegyzése
- A BÉT-en ismét 100 ezer Ft/tonna közelében a napraforgómag októberi jegyzése

Világpiaci kitekintés

Az USA-ban a nyári aszály súlyosan károsította a szójaállományokat, de szeptember második hetében még időben megérkezett a régen várt csapadék. Az USDA várakozásai szerint az USA-ban 83,2 millió tonna szójabab teremhet a 2011/2012. gazdasági évben, ez 7 millió tonnával kevesebb az előző időszak termésénél. A kisebb kibocsátás miatt augusztus utolsó két hetében a szójabab volt a kukorica mellett a chicagói árutőzsde (CME/CBOT) legjobban szereplő terméke. A jegyzések elérték az 540 USD/tonna szintet, amely hároméves csúcsot jelentett. A frissítő csapadék híre visszafogta a határidős árak emelkedését szeptember első napjaiban, de a megtorpanást követően is maradtak a magasabb árszintek.

Az Oil World elemzőinek várakozásai szerint a gyengébb termés az USA szójabab exportjának csökkenését okozhatja 2011 utolsó negyedévében. A nemzetközi forgalomból kieső mennyiséget a dél-amerikai országok pótolhatják a piacon.

Az EU egyre nagyobb mennyiségben importál szójababot Ukrajnából. Keleti szomszédunk 2000-ben 64 ezer tonna szójababot termelt, ez 2011-ben elérheti az 1,9 millió tonnát. A termés több mint fele kerül külfiacra, így Ukrajna 1,05 millió tonna szóját exportálhat, főként az EU-ba. Ukrajnában a kínálat bővülésével nőhet a belföldi feldolgozás.

Kínában ismét felfutóban van a szójabab feldolgozása (augusztus utolsó hetében 1,3 millió tonna szójababot dolgoztak fel), mert a szójaolaj és -dara árának emelkedése ismét kedvezőbb jövedelmet biztosít az olajmalmoknak. A felfutó termeléshez a kikötői készletek egyelőre elegendő fedezetet biztosítanak, de a következő hónapokban az import növekedése várható.

Az EU tagországainak repceterméséről eltérő becslések jelentek meg június vége óta, de a végleges számok nagy eltérést mutatnak a korábbi várakozásoktól. A pozitív meglepetés Franciaország volt, ahol a kedvező nyári időjárás hatására a korábban remélt 4,7 millió tonna helyett 5,2 millió tonna repcemag termelt. A legnagyobb csalódást Németország keltette, mert a vártnál (4,5 millió tonna) kevesebb, 3,9 millió tonna repcemagot takarítottak be. Németországban a vetést az esőzések hátráltatták, majd a téli fagyok, a tavaszi aszály és az aratás időszakában a sok csapadék okozott károkat a repceállományokban.

Augusztus utolsó hetében egyre inkább a kanadai canola készletekre terelődött a figyelem, amely egyes vélemények szerint akár 1 millió tonna alá is süllyedhet. Az intenzív feldolgozás és az export erős keresletet generált, amihez a 2010. évi termés nem volt elegendő, és a készletekből

kellett fedezni az igényeket. Az idei termés egyelőre jónak ígérkezik, és a kanadai statisztikai hivatal szeptember 7-i közlése végleg megnyugtatta a piacokat, mert a canola készlete 1,83 millió tonna volt július végén, azaz messze meghaladta az elemzői várakozásokat.

Augusztusban megkezdődött a repce vetése az EU-ban. Németországban a sok csapadék miatt ismét akadozott a munka, és az előrejelzések szerint legalább szeptember közepéig nem változik az időjárás. Sokan elcsúszhatnak a vetéssel, ezért a tervezetthez képest csökkenhet a növény termőterülete. Ezzel szemben Franciaországban és az Egyesült Királyságban az idei év jó termés-átlaga, a repcemag magas ára és a kedvező időjárás miatt nagy területen vethetik el a repcemagot.

A nemzetközi pénzpiacokon augusztus végén kisebb enyhülést hozott a pozíciók negyedévi zárása, de az országok makroadatai továbbra sem adnak okot optimizmusra, ezért szeptember első hetében tovább zuhantak a főbb tőzsdeindexek. Az euró jegyzése a dollárral szemben 1,4 alá csökkent, a nyers kőolaj hordónkénti ára 88 dollár alatt ragadt. A befektetői hangulatot alátámasztandó, a „menedéknek” számító svájci frank (CHF) és arany jegyzései jelentősen emelkedtek. Az erős frank már súlyos károkat okoz az exportorientált Svájcnak, ezért a Központi Bank intézkedéseivel 1,2 felett tartja a frank jegyzését az euróval szemben. Az áru piacokon az agrártermékek jegyzése egyelőre ellenállt a rossz befektetői hangulatnak, mert a fundamentális kilátások voltak a figyelem középpontjában.

Hazai körkép

Magyarországon augusztus végén megkezdődött a napraforgó betakarítása. Az MgSzH becslése szerint az országos termés elérheti 1,37 millió tonnát, ez lenne a 2008. év után a második legnagyobb kibocsátás. Az időjárás alakulása a betakarítás idején még hatással lehet a termés mennyiségére, de az előrejelzések szerint szeptember közepéig kevés csapadék várható. A szárazabb időjárás viszont a már elvetett repce fejlődését nehezíti.

A BÉT-en a napraforgómag front havi jegyzése 99,5 ezer Ft/tonna, a repcemagé 118,7 ezer Ft/tonna volt szeptember 7-én. Elindult a repcemag 2012. augusztusi lejárátú jegyzése, amelynek a nyitó határidős ára 130,5 ezer Ft/tonna volt.

Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén

1. ábra

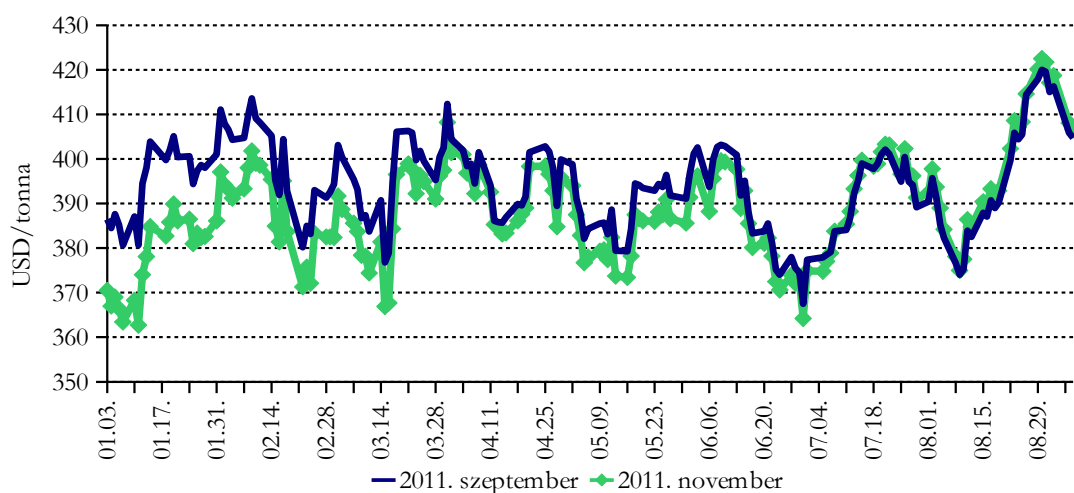
A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

2. ábra

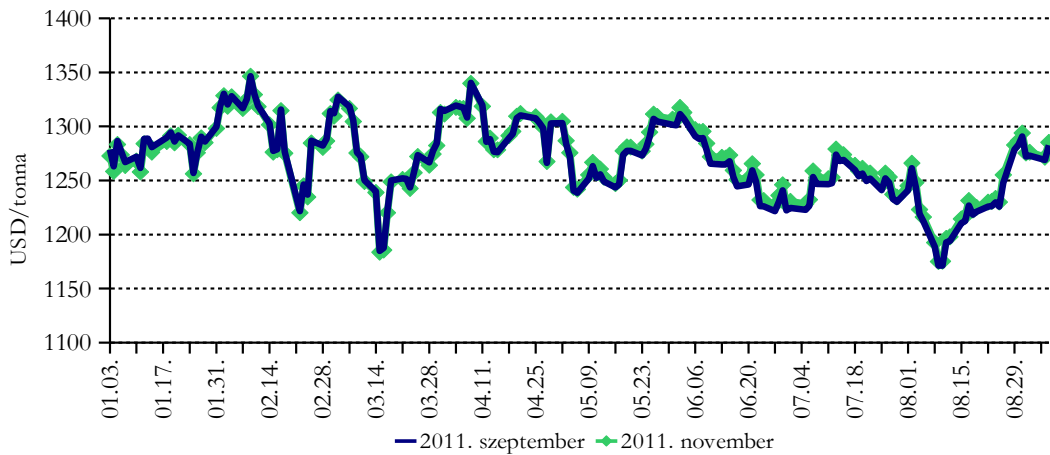
A szójaliszt különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

3. ábra

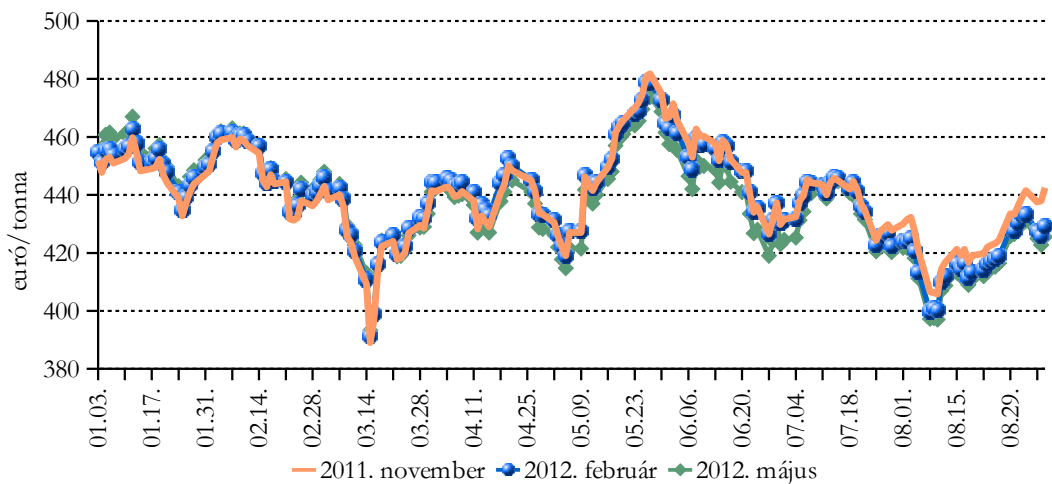
A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

4. ábra

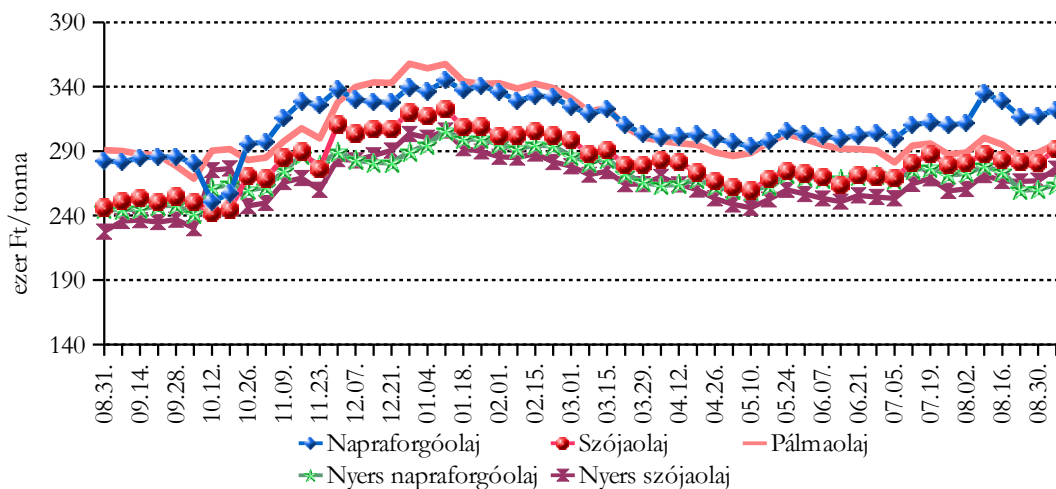
A repce különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF

5. ábra

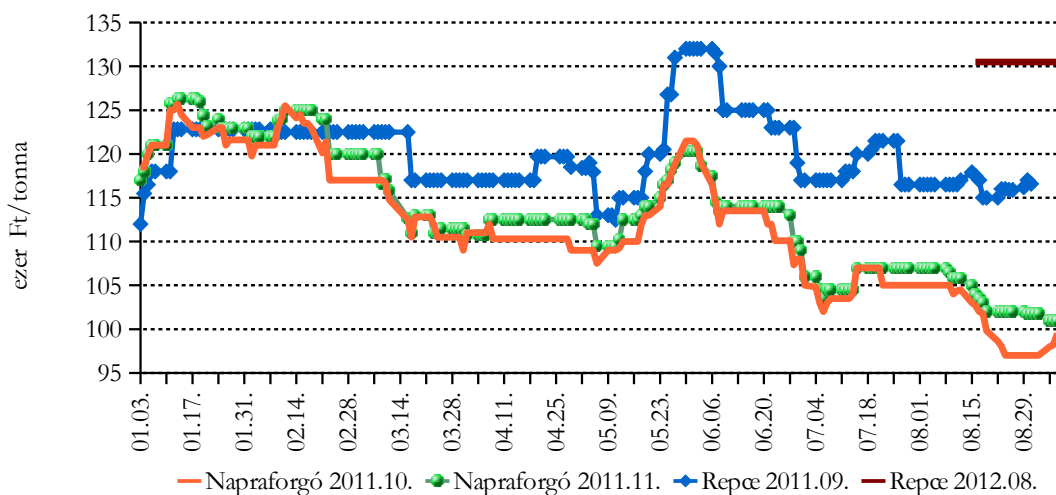
A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

6. ábra

A napraforgó- és repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

1. táblázat

A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozóinak értékesítési átlagára

Megnevezés	Mértékegység	2010. augusztus	2011. július	2011. augusztus	2011. augusztus / 2010. augusztus (%)	2011. augusztus / 2011. július (%)
Ipari napraforgómag	tonna	2 200	8 745	14 907	677,60	170,46
	Ft/tonna	90 373	121 478	113 087	125,13	93,09
Repce	tonna	84 023	108 616	71 123	84,65	65,48
	Ft/tonna	83 523	120 656	120 621	144,42	99,97
Nyers napraforgóolaj	tonna	202	2 921	3 267	1 613,31	111,83
	Ft/tonna	225 424	270 029	272 518	120,89	100,92
Napraforgódara	tonna	8 247	10 178	13 118	159,08	128,89
	Ft/tonna	32 976	51 308	50 689	153,72	98,79
Nyers repceolaj	tonna	3 706	5 045	-	-	-
	Ft/tonna	210 482	269 711	-	-	-
Repcedara	tonna	9 382	7 875	10 393	110,78	131,97
	Ft/tonna	39 171	51 934	50 440	128,77	97,12

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

A nyers növényolajok ára és jegyzése

Termék	Időpont	Ft/tonna				
		EU	Franciaország	Olaszország	Egyesült Államok	Magyarország
		Ártípus				
		FOB	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgóolaj	2011-08-23	-	-	259 770	-	-
	2011-08-30	-	-	260 316	-	-
	2011-09-06	-	-	264 050	-	-
Repceolaj	2011-08-23	-	284 865	-	-	-
	2011-08-30	-	285 464	-	-	-
	2011-09-06	-	289 559	-	-	-
Szójaolaj	2011-08-23	-	-	266 552	230 148	-
	2011-08-30	-	-	267 112	241 722	-
	2011-09-06	-	-	276 459	246 665	-

Forrás: AKI PÁIR, BM, CBOT, MATIF, Oil World

3. táblázat

Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések

Ft/tonna

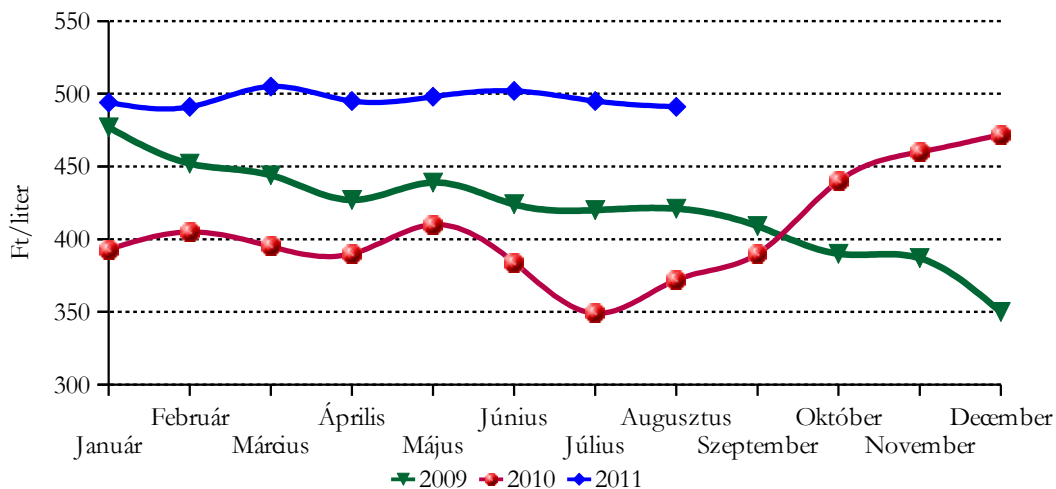
Termék	Időpont	Franciaország	Németország	Ausztria	Magyarország
		Ártípus			
		Heti tőzsdei átlagár	Hamburg CIF**	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár *
Napraforgómag	2011-08-23	-	-	-	-
	2011-08-30	-	-	-	-
	2011-09-06	-	-	93 762	104 206
Napraforgódara**	2011-08-23	-	-	46 610	-
	2011-08-30	-	-	46 898	-
	2011-09-06	-	-	42 055	-
Repce	2011-08-23	114 488	-	115 511	122 801
	2011-08-30	117 787	-	116 224	120 116
	2011-09-06	120 787	-	119 271	-
Repcedara**	2011-08-23	-	-	43 908	-
	2011-08-30	-	-	44 179	50 996
	2011-09-06	-	-	48 949	-

* A termelői ár a mag, az értékesítési ár a dara esetén értendő. / ** CIF – Cost, Insurance and Freight – az ár tartalmazza a költséget, a biztosítást és a fuvardíjat

Forrás: AKI PÁIR, BLPW, MATIF, Oil World

7. ábra

A napraforgóolaj fogyasztói ára

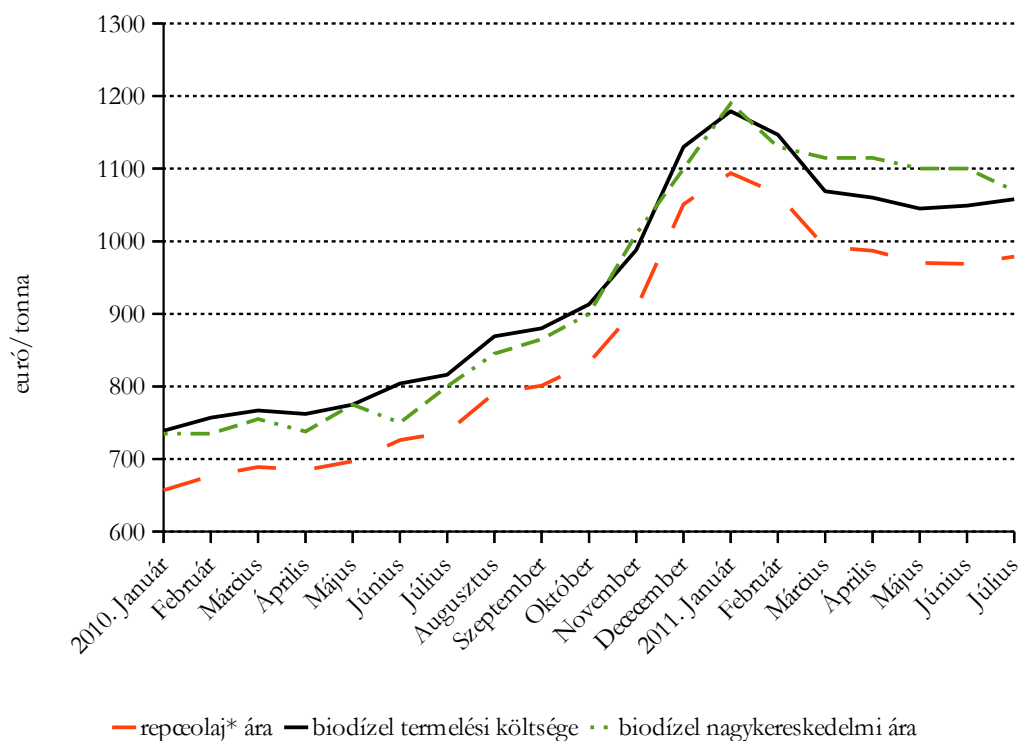
Forrás: KSH

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

Az Európai Unió biodízel-termelése

A biodízel termelési költsége - az alacsonyabb alapanyagárak ellenére - meghaladta a termék nagykereskedelmi értékesítési árát 2010-ben, ezért a biodízel előállítása veszteséges volt. Az idén az alapanyag árának növekedése ellenére, a termelési költségnél magasabb áron értékesítették a biodízelt az üzemek, vagyis jövedelmezőségük javult. A biodízel (FAME 0C) nagykereskedelmi értékesítési ára 28%-kal, a repceolaj ára, illetve a biodízel termelési költsége 24 %-kal volt magasabb 2011 júliusában az elmúlt év azonos időszakához képest.

A biodízel termelési költsége, nagykereskedelmi ára és a repceolaj ára az EU-ban

* A repceolaj ára a biodízelüzembe leszállítva értendő; a biodízel a FAME 0C termék.

Forrás: F.O. Licht

A biodízel nagykereskedelmi árának emelkedését több tényező együttes hatása okozta:

Az előzetes becslések szerint az Európai Unió biodízel-kibocsátása 13%-kal csökkenhet 2011-ben 2010-hez képest. Ezt elsősorban a korlátozottan rendelkezésre álló alapanyag okozza. A biodízel előállítás legfontosabb alapanyagából, a repcemagból 18,5 millió tonnát takarítanak be az Unióban 2011-ben, 11%-kal kevesebbet, mint az előző évben. Több európai üzem az alapanyag hiánya miatt beszüntette a termelését, vagy nem használja ki a kapacitásait. Németország a repcemag termésének 75%-át használja fel ipari célra. A repcemag termése 3,9 millió tonna körül alakulhat az idén, amelyből 1,7 millió tonna repceolajat állíthatnak elő. Németországnak 2011-ben 2 millió tonna repceolajra lenne szüksége ahhoz, hogy a célértékül megjelölt bekeverési arányt elérje.

Az ár emelkedéséhez hozzájárult még, hogy az Európai Unió várhatóan 16%-kal kevesebb biodízelt importál az idén, mint 2010-ben.

Az Európai Unióban az importból származó biodízelrel szemben átmeneti előnyt biztosít az üvegházhatású gázkibocsátás egész termékpályára vonatkozó tanúsítási rendszere. A legnagyobb biodízel előállítók (Németország, Franciaország) már az év eleje óta erőfeszítéseket tesznek azért, hogy termelésük megfeleljen a tanúsítási rendszernek. Németországban a BLE (Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung) koordinálja és ellenőrzi az adatokat.

Günther Oettinger, az Európai Energiaügyi Bizottság elnöke bejelentette, hogy az EU által elfogadott német környezetvédelmi tanúsítási rendszerre (ISCC=International Sustainability and Carbon Certification System) vonatkozó első engedélyeket 2011 júliusában adták ki. Az elismert szervezetek a következők: RSB (Round Table on Sustainable Biofuels), Bonsucro, RTRS (Round Table on Responsible Soy), 2BSvs/Bureau veritas, amely a francia biohajtóanyag szövetség zárt rendszere, tagjai az Abengoa és a Greenery cégek. Várhatóan csak 2011 végén ismeri el a Bizottság a német Redcer és a dél-ázsiai pálmaolaj termelők által létrehozott ERPSO rendszereket. Hamarosan beadja Nagy-Britannia és Svédország is a környezetvédelmi tanúsítási rendszerének elismertetésére irányuló kérelmét. A fenntarthatóságra vonatkozó tanúsítás csak akkor állítható ki, ha az a termelés minden lépéséről igazolható, és a szén-dioxid megtakarítás legalább 35%.

Az USA 58,016 ezer tonna B100-assal egyenértékű B-19-es terméket exportált az EU-ba 2011. január és május között (2010. január-május: 108,312 ezer tonna). A Bizottság 2011 májusában döntött arról, hogy az USA B99-es terméke ellen bevezetett dömpingellenes és kiegyenlítő vámokat kiterjeszti a B19-es termékekre, valamint Kanadára is. A kanadai import ugrásszerűen megnőtt, mióta az USA-ból származó termékekre bevezették a vámokat. Az USA a legnagyobb mennyiségben Nagy-Britanniába, Franciaországba és Hollandiába szállított biodízelt. Két kanadai biodízel előállító, a Biox és a Rothsay kapott mentességet. A vámot visszamenőleges hatállyal, 2010 augusztusától vetették ki.

Az Oil World becslése szerint Brazília és Argentína kevesebb biodízel exportál az idén, mint 2010-ben. Brazíliában a biodízel kibocsátása 2,4 millió tonnára nőhet 2011-ben (2010-ben 2,11 millió tonna), de a kormányzat várhatóan tovább növeli a biodízel kötelező bekeverési arányát.

Argentínában a biodízel bekeverési aránya csak 5% volt 2011. január-július között, ez lényegesen elmaradt a tervezett 7%-tól. Az APPA (Association of Renewable Energy Producers) közlése szerint Spanyolország 2010-ben 437 ezer tonna biodízelt importált Argentínából. A spanyol kormányzat ugyanakkor erőfeszítéseket tesz a import korlátozására annak érdekében, hogy javuljon az országban a biodízelüzemek kapacitásának kihasználtsága.

Az Európai Unióban az import növényolaj és a biodízel ára meghaladta a 2010. évi szintet, de még így is alacsonyabb volt, mint a belső termelésből származó termékeké.

Az EU-ban a biodízel felhasználása kisebb mértékben csökken (5%-kal), mint a termelése és az importja, ezért a zárókészlete csaknem 50%-kal lehet kevesebb 2011-ben. Németországban az UFOP (Union zur Förderung von Oel- und Proteinpflanze) adatai alapján 15%-kal csökkent a biodízel felhasználása 2011 első öt hónapjában az előző év azonos időszakához képest. Az országban az adórendszer változása miatt a B100-as termék elvesztette versenyképességét. Számos kis biodízelüzem tönkrement, mivel csak a nagyüzemek tudnak lépést tartani az új adórendszerrel, ezért az is előfordulhat, hogy néhány nagyüzem diktálja majd a biodízel árát. Németországban 1900 benzinkút kínálatában szerepelt tiszta biodízel, ez 200-ra esett vissza. Spanyolországban viszont az elmúlt év végén bevezették a kötelező B7-es bekeverési arányt, ami 2011 első felében 378 659 tonna biodízel felhasználását jelentette, ez lényegesen meghaladta az előző évi 277 463 tonnát. Lengyelországban a bekeverési arány 5%-ról 7%-ra történő emelését tervezik 2011 szeptemberétől.

A bekeverési arány növelésére irányuló törekvések és a korlátozottan rendelkezésre álló biodízel a termék árát továbbra is magas szinten tartja a közösségben.

Az ásványolaj ára év eleje óta magas, ez is hozzájárult a biodízel árának emelkedéséhez. A londoni árutőzsdén az IPE Brent ásványolajat a legközelebbi határidőre 110 dollár/barrel felett jegyezték 2011 augusztusáig.

A biodízelüzemek jövedelmezőségét nemcsak a biodízel, hanem annak mellékterméke, a glicerín értékesítési lehetőségei is meghatározzák. A biodízel előállítása során a triglicerideket (olajat és zsírt) metil-, illetve etil-észterré alakítják, míg melléktermékként glicerín keletkezik. A glicerín értékesítése a biodízelüzemek számára fontos jövedelemforrás. A tejelő tehenek energiaellátásának javítására a glicerint már évtizedek óta jó eredménnyel használják. A takarmány magas ára miatt kedvezőek voltak a glicerín értékesítési lehetőségei 2011 tavaszán.

Az Európai Unióban az alapanyag hiánya miatt csökkent a biodízel termelése, valamint az üvegházhatású gázkibocsátás csökkentésére tett erőfeszítések, a kereskedelmi praktikák elleni küzdelem, és a környezetszennyezés visszaszorítására vonatkozó nemzeti törekvések miatt az import is, miközben a kereslet élénk maradt. Mindezek lehetővé tették, hogy a biodízelüzemek a

repceolaj, illetve az energia árának emelkedését meghaladó mértékben növeljék a biodízel árát az idén. A magas takarmányárak pedig kedvező lehetőséget biztosítottak a melléktermék (glicerín) értékesítéséhez is.

Az Európai Unió biodízel mérlege

	2007	2008	2009	2010	2011*	ezer tonna 2011/2010
Nyitókészlet	573	433	1 178	1 280	806	-47%
Termelés	6 116	7 323	8 888	8 986	8 791	-13%
Import	820	2 533	1 947	2 083	1 750	-16%
Felhasználás	7 055	9 052	10 667	11 440	10 839	-5%
Export	21	60	66	103	100	-3%
Zárókészlet	433	1 178	1 280	806	408	-49%

* Becslés.

Forrás: F.O. Licht

A biodízel magas ára azt eredményezheti, hogy néhány tagállam a bioetanol felé fordul, illetve más alternatív megoldásokat fejleszt. A bioetanol előállításának alapanyagai számos ország számára könnyebben hozzáférhetőek. Több országban, ahol nincs külön a biodízelnél és a bioetanolnál előírt bekeverési arány, várhatóan a bioetanol részarányát növelik.

Kérdéses, hogy a biodízelüzemek mennyire tudják az alapanyag magas ára miatt növekvő költségeiket elismertetni a biodízelnél, illetve a glicerín értékesítési árában. Júniusban a glicerint már alacsonyabb áron lehetett értékesíteni, a biodízel ára pedig augusztusra 1070 euróra csökkent tonnánként, az áprilisi 1115 euróról.

A következő hónapokban az ásványolaj és a korlátozottan hozzáférhető alapanyag árának változása, a nemzetközi rendszereknek kiadott fenntarthatósági engedélyek után az import esetleges növekedése hatással lehet a biodízelüzemek jövedelmezőségére.

Felhasznált irodalom:

Biodiesel market share in Argentina at 6% vol. F.O.Lichts World Ethanol & Biofuels Report. 2011. július 12.

Eu biodiesel imports from Indonesia more than double. F.O.Lichts World Ethanol & Biofuels Report. 2011. július 19.

EU retroactive duties send clear signal on US biodiesel circumvention. European Biodiesel board. 2011. május 9.

Steuer auf Biokraftstoffe behindert Wettbewerb im Dieselmärkte. Marktbericht UFOP. 2011. június

Vom Feld bis in den Tank und wieder zurück. Die umfassende Zertifizierung und Dokumentation von Biodiesel. Marktbericht UFOP

2010 Biodiesel capacity utilisation at 50%. F.O.Lichts. World Ethanol & Biofuels Report. 2011. július 8.

Michael Hogan: German drought threat to biodiesel producers. Biofuels and Renewables Weekly. Thomson Reuters. 2011. június 1.

EU-27 biofuels market share stagnates on poor biodiesel projections. F.O. Lichts World Ethanol & Biofuels Report. 2011. július 26.

Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer

<https://pair.aki.gov.hu>